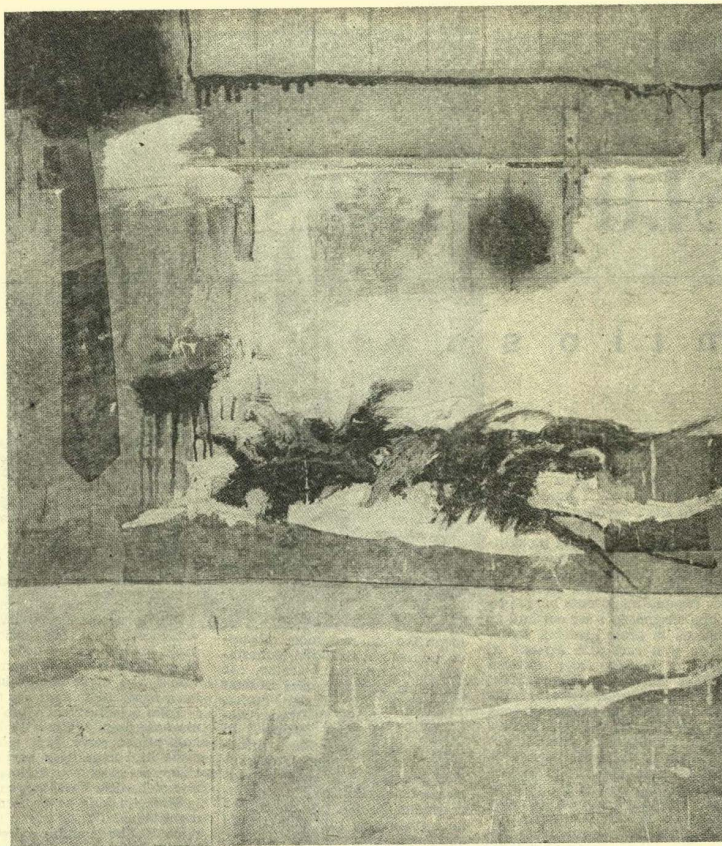

miodrag bulatović

16-24710731

ANNA MARIA CATOLICA

ROBERT RAUSCHENBERG „Rhtme“

Bio je poslednji oficir koji je napustio gradić. Nazivio se na drugoj obali kad su seljaci u velikim grupama, probivši trogodišnje ograde od bodljikave žice, provallili u tesne sokake kao voda. Nadirali su i bučali. Sa oružjem, katkad i sa sekirama, vilama i motikama, leteli su na Komandu, na prozore su se bacali čas bombama, a čas kamenjem.

Stojeći u paprati kao sad, Antonio je video kako su izvalili jarbol, a italijansku zastavu kidali srpovima, noktima, zubima. Ali im je dugo trebalo da primete pušku, debelu kao hrast i visoku preko pedeset metara: prvo su mislili da je to neki stari spomenik, a zatim su kroz prašinu ugledali Paolonea pod samim vrhom. Zvali su ga da siđe. Salvatore je drhtao i glasom koji se jedva čuo pominjao majku i devojku iz Bologne. Zvali su ga opet, pokazivali mu hleb, sir i vodu. Gledao ih je odozgo ustakljenim očima i kao da ih nije video; čvrsto se držao puške i pokušavao da zine. Onda su seljaci pucali iznad njega: potpuno nem i kao okamenjen, čekao je da ga za noge povuku dole. Ali seljaci, njih dvojica, peli su se uz pušku kao uz pravi hrast i stali ga tegliti. Salvatore kao da je bio srasao sa puškom: uz toplu cev tukao je njegovo plašeno i žedno srce. Boli su ga i noževima, odozdo, i pretili mu da će ga zapaliti. Kad ni posle tih pretnji nije odvijao obraz od cevi i pogled od bajoneta što je goreo i zujao u nebu, sekirama su ga udarili čas po uniformi a čas po mesu. Prvi seljak odupirao se nogama na onog ispod sebe i, izmahnuvši nekoliko puta, odrubio mu glavu. Malo i crno telo što je zaudaralo na izmet i znoj, ostalo je gore sa vrhom puške u zagrljaju: dugo je njegov vrat ličio na oguljen jovov panj.

Oprost, reče u sebi Antonio Peduto, oprost što sam ti tek danas poslao smenu. Da si pre odatle otišao, kao što sam ti već jednom šapnuo, vetar bi odneo jednu od mojih najlepših i najprokletijih metafora. A šta je tvoj život prema jednoj metafori? Ovako sam ti, mali moj Calabrese, podigao spomenik kakav još nije napravio čovek čoveku. Počivaj gore, ugljeniši se i za glavu svoju ne brini; i budi siguran da će, čim odložiš pušku i svalim sa pleća ranac, u beležnicu ispisati stih koji si platio svojom malom, osušenom i dugo nebrinjano glavom: *Ubio sam te da bih te opevao*. Iako ih odavno znam, tek danas mogu da napišem te reči i krv mi se počinje lediti u žilama pri pomisli da su one važnije od tvoje kože.

Gomila je, zatim, pojurila na tenk. Deca i starci pljuvali su gusenice, zarale u vojnički i pseći izmet. Ljudi su sekirama udarali po čeličnim bokovima: uvijala su se suncem pregrejana rebra, topio se metal oko male i smešne kupole. Krupne, razdražene, sa penom oko usta i ispod nosa, kričale su žene. Podignutih suknji, raskoračene kao ljudi, šakama su razgrtale svoja crna runa između nogu i mokrile po celom tenku. Bilo ih je na hiljade, činilo se Antoniju dok ih je gledao kroz durbini. Razgoličene i snažne, dugo su skakale po ravnim površinama tenka; gotovo nem, i sa srcem pod samim grlom, Antonio je zurio u ta četvrtasta, i ta seljačka i dugom dlakom obrasla bedra. Crne ruke i gvozdene poluge sa lakom su prevrnule tenk. Tulja je odjurila a prašina i sram, dostojna njegovog pera, stali su da se talože po čeliku. Gledao je zatim kako psi i mačke iz smeća iskupavaju nekakve vojničke stvarčiće, i kako zatim razvlače čak i masne gusenice.

Antonio prestade da gleda trk. Podiže se iz paprati i pre no što se pomože puškom spazi da mu iz torbaka izmle kornjača. Htede da je zgazi ili čušne, ali ga umiri njeno jaje koje se smesti među struče divljih jagoda. Saže se opet i pomolova je po oklopu. Reče joj:

— Oh, ti mala, ti zlatna... ti koju već treću godinu nosim sa sobom, ti Anna Maria catolica. Ne, nisi ti catolica; ti si Grkinja, ti si mala grčka i pravoslavna kurvica, neumorna drolja kojoj čak i danas, kad tvoj italijanski i latinski ljubavni gubi glavu u ovoj odvratnoj i romantičnoj crnogorskoj šumi, pada na pamet da ostavlja jaje i potomstvo. Ti, lažljivice, i balkanska prostitutko, namigušo, koja ideš u krevet i bez lire, za bombu ili dve, za košulju ili iskrpljene gaće, ti koju sam toliko voleo i za kojom me i sad, iako sam pijan, boli srce i cela utroba...

Kornjača pogleda jaje pa onda i Antonija. Njemu se učini da joj se oko očiju, nosa i usta, nakupio znoj. Kretala se oprezno, ispruženog vrata, prema severozapadu. Stresala je sa sebe mahovinu i divlje jagode koje joj je Antonio stavljao na oklop.

— Ti si ipak Anna Maria catolica, reče joj jetko i sa smečkom koji je više ličio na grč. Bila si ortodossa, ali si spavajući sa mnom, kao i svaka rođena kurva, promenila veru. Ti, latinska, italijanska i svim veneričnim zarazama otrovana... Ti *Romana* iskra Vaticana, *Bolognesina* ili *Eleonora* mojih nezaboravnih dečaka, Augusta i Salvatorea, ti koja si žena kakvu još nisam sreo i imao, ti koja si takođe jedna moja ružna metafora, idi sad slobodno i budi sigurna da ćeš jednog dana izbiti na jadransko more. Tamo će ti i ja stići, ali mnogo južnije, jer ne idem prema severozapadu kao ti. Pričekaj na obali mornare, otkrij se, pokaži im svoj zadebljani i dlakavi i grčki zadnji deo, reci im da si pošla pravo u svoju domovinu: spavaj sa svima redom, ne boj se začeka i sačekaj me — ako ostanem živ znaću gde si i odneću te u svoju malu seosku kuću, južno od Rima.

Kornjača ode sa jagodama na oklopu.

Antoniojeve suze bile su pune otrova. Šakama je udarao po mahovini i gledao kako se vetar igra borovim granama. U daljini je čuo rik topova. Peduto ustade, ali opet začeka da legne. Čak i bez durbina mogao je videti tenk i prašnjavi put kojim su odmarali poslednji vojnici divizije „Venezia“. Seti se kako su nekad, dolazeći istim putem, pevali i urlali. Koliko će njih stići kući, upita se kad se pope na još veći breg, a koliko će ih završiti kao Lorenza, kao Augusta, kao Salvatorea. Otvori beležnicu, nađe čistu stranicu. Opiši današnji dan, reče sebi. Ako ništa drugo kaži da je danas, osmog septembra hiljadu devedest četrdeset i treće, dan vedar ali isušive vreo za ovo doba godine. Opet je čuo eksplozije i ljudsku vik. Ne, reče osećajući kako mu planinsko sunce smudi plave trepavice, ništa ne mogu da zabeležim... jer prsti moji ne žele više da drže olovku: znaju da je sve čega sam se do sad dotakao bila zablude: i moje sramne i gorke knjige, i moje besmisleno ratovanje, pa čak i ceo moj neumeren i bolesni život. Eto, u zabludi sam ako mislim da sam ubio najvećeg heroja svih vremena, Grubana Malića, zvanog *Internacionala*. Nemoguće: Malić je iskoristio trenutak kada ga je general Besta fotografisao i u njegovom filmu, zahvaljujući jednom našem višem oficiru i seksologu-amateru prokrijumčario se u Italiju. Malić će proklinjati sa celuloida i opet ugroziti čovečanstvo. Prva njegova namera je da istrebi italijanski narod. Ako ostanem živ, prokajuta i nasmeši se, opet ćemo se boriti prsa u prsa, moj neustrasivi crnogorski generale... prostrana je moja zemlja, sa svih strana okružena je morima, i to je jedino što me teži kad pomislim kako ćeš me progoniti.

Stojao je na proplanku i, raskoračen i čela okrenuto prema suncu, slušao kako oko njega zvižde kuršumi. Spazili me pa pucaju, nasmeši se i primeti da i on ima pušku. Ne, neću se braniti, reče u sebi, niti ću uzimati zaklon. Utvrdim li se, ukopam li se, dobro ću se osvetiti: pre no što se moja glava otkotrija u potok, dvadesetak ću ih izrešetati. Olovne pčele i dalje su zujale oko njega i zarivale se u bukova debela, u zemlju, u vazduh koji je udisao. Jedno zrno odvali mu sa kundaka iver. Ne, ne dam da mi polomite pušku, reče Antonio tražeći durbinom strelce. To ću ja uraditi, i ako ste dovoljno ljudi, u šta ne sumnjam, odložite mi smrt za nekoliko trenutaka.

Antonio ščepa pušku i zamahnu; kundak puče na dvoje. Tako reče pušci, sad nisi cela. Ali si još upotrebljiva, produži naježivi se. On izvadi zatvarač i zavrtla njime daleko u potok. Bojim se naći će ga deca, pomisli. Trebalo bi tu pušku sasvim onespobiti, reče i stade udarati dugom cevju po steni. Metke pobaca, jedan po jedan; a bombe poplašivi samo zmije, oslobodi upaljača i zavuču ih ispod stenja. Još nisi uništena moja prokleta puško, reče i stade lupati po kamenju. Kad i okidač iskrivi i kad nišan odvali, reče: još nije dosta, moja nesrećo od čelika. Umoran i znojav, pljuvao je krivu cev i preostali deo drveta. Neko će te naći, ispraviti ti cev i pronaći drugi zatvarač, ugraditi novi kundak. Oh, ovo ti sad, i još; pljuvuću te dok oboje ne padnemo u nesvest... šta, zar ti je svejedno, i zar već ne rđaš?

On na gomilu suvog granja baci pored puške i revolver bez metaka. Kresnu šibicom, te se plamen brzo sveza sa nebom. Tako, reče, sad ćeš izgoreti i istopiti se, moja duga puško. Šta, nisi se istopila, opaka moja saputnica, prošputa. Neću otići odavde, dok te ne unakazim; staviću te na težu muke, crna i pepeljava moja zmijo. Parčetom žice koju pronađe u torbaku sveza je i pođe; hripljući i jedva čekajući da je se oslobodi a onda legne u paprat, išao je sumom. Ljudi su pucali s obližnjih bregova, vikali i psovali. On se obradovao kad spazi veliku, mtnu lokvu. I pušku i žicu gurnu u vodu. Sad potoni u mulj i zardaj, i ostani tamo sve dok ljudi ne zaborave za što si služila i koliko si lobanja prosvirala. Zbogom, reče joj opet, i budi sigurna da sam srećan što te više ne gledam. Ljudi su pucali i olovo je bućalo u mtnu vodu.

Sad sam najbespomoćniji vojnik divizije „Venezia“, reče Antonio Peduto izgubivši se ponovo u šumi. Sem rukopisa *Vreme srama* ničega opasnog kod mene nema, dodade i izbi na seoski put. Zaustavi se kako bi ocenio sa koje to strane na njega sipaju vatru. Pucali su sa svih strana, činilo mu se dok je iz velike boce otpijao. Ovo je piće, ovo je otrov, mrmrlao je dok mu je rakija pekla grlo i utrobu. Ranac i rukopis padose mu na sred puta; iz torbaka ispadoše još neke hartije i najskardnija knjiga Pietra Aretina. Još je pio. Zabolje ga srce. Strese se i vide da je odjednom ispraznio pola flaše. Kao pogođen nožem, zatetura prašinom i pade u kupine, kraj puta.

Ležao je nauznak, raširenih nogu i ruku, kao mrtav da je. Pod ramenima i glavom imao je čitavo bre me kupinovoe loze, pa mu se činilo da je u nekoj lju-ljaši. Sve više je propadao u lozu, svup paprat i trnje, ali nije hteo da se brani. Jer odatle je lepo video celu planinu: prvo njene modre bokove, rebra i ramena, a zatim oguljene i oštre i suncem i vetrom osušene vrhove; bilo je i snega gore na visini, i on je sebe video u malima kako leži na njemu i gledajući u nebo pravi male grudve. Rakija je stizala u srce i stezala ga, i Antonio je sa snežnih površina vraćao pogled. Jer čuo je tutnjava i ljudske jauke u blizini.

Ugleda srnu: drhtala je i širila lepe nozdre. Prižmri, pogleda joj pod rep. Pih, žensko, naljuti se An-

kraj dnevnika o ulisu

U ovoj sobi ostaće neko nalik na nas

Da bi sutradan bili samo onaj koji je
već toliko puta sedeo u ovoj
istoj sobi pre nas

Da bi sutradan bili samo onaj koji je
na svojim kolenima prepoznao
ožiljke onih koji su klečali
pre njega

Da bi sutradan bili samo onaj koji je
dodirnuo zid i osetio na njemu
ruke onih koji su ga dodirnuili
pre njega

I bili i klečali i dodirnuili pre njega

Da bi sutradan rekli reči koje smo čuli
u istima onih koji su ih rekli
pre nas

Ne treba se zavaravati blagom spasonošću
udobnih reči

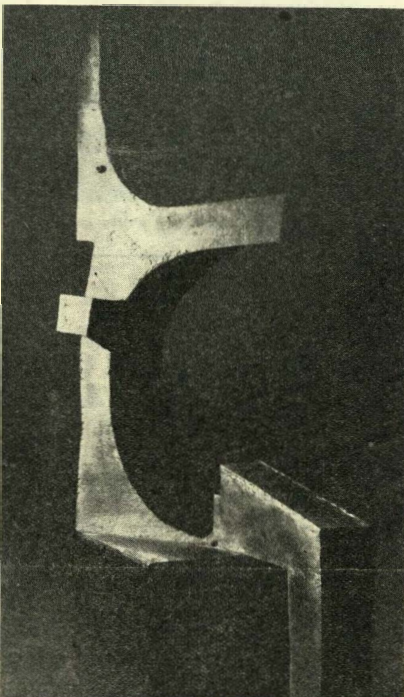
Ovo je opomena

Da bi sutradan bili samo onaj koji je sve
ovo učinio pre nas
Pre nas koliko puta pre nas pre svih nas

I rekao
I klečao
I dodirnuo
Rukama koje nisu naše a naše su
Kolenima koja nisu naša a naša su
Velikim jezikom koji nije naš ali
čiji ukus uporno osećamo u
svojim ustima
Rekao

Jer ćemo sutradan opet biti u ovoj istoj
sobi i misliti na onoga koji je
otišao pre nas

Jovan HRISTIĆ rođen 1933. u Beogradu Diplomirao na Filozofskom fakultetu. Sada je urednik "Nolit" i sekretar Srpske književne zadruge. Knjižne pesme: "Dnevnik o Uliu" 1954; "Nove pesme" 1960; "Aleksandrijska škola" 1963; Knjige drama: "Čiste ruke" 1962; "Orest" 1964. Knjižne eseje: "Poezija i kritika poezije" 1966; "Poezija i filozofija" 1964.

JULIO GONZALES: Zena koja sedi i, 1935, Francuska

tonio i pljunu. Hodi mala drojlo, prošaputa, da ti dam rakiye koju negde u boci držim... ti mala zavodnice, ti upaljena prostitutko ove užasne šume. Srna ga je gledala kosim, nevernim očima. On je i glasno pozva i iz kupina iščupa bocu. Srna krenu i on tada vide da su joj kuršumi razneli levi but i raspolili slabinu. Oh, mila, oh ranjena, tiho zacvile Antonio, oprosti mi: zasuo sam te pogrdama, neznajući da ćeš uskoro kao i ja da se strovališ u kupine, i da će nam se zajedno po trnju odmokavati creva. Mala, izgubljena, nečija nedostižna ljubavnice, pridi da ti previjem rane — imam čime ne boj se. Srna skrenu sa puta i njemu se učini da ču tup pad njenog tela. Zatim je, umirujući pijano srce, slušao kako diše i bje zdravom nogom o tle. Braniću je od pasa ili od vukova ako naidu, reče. Od ljudi neću moći da te zaštitim, srnice, prošaputa, samo ču im reći da budu nežni prema tvojim ranama i da te ne kolju dugo: olovom u srce, kazaću im; ako je moguće uzimite nam život jednim metkom.

Antonio još jednom povuče iz boce i oseti da će brzo umreti. Spazi psa i kučku — bili su prevezani, i kad god bi jedno od njih došlo skrenulo u stranu, drugo bi stalo da kriči i da laje na nebo. Znam vas, reče Peduto, i mahnuvši im bocom prosu malo rakiye. Video sam vas pre dve nedelje kako bežite kroz zapaljenu šumu i više puta vas slika... ne, znam vas duže: bili ste tako prevezani još pre dve godine, kada sam ovde došao i nikako da se rastanete. Tekle su mi suze dok se smeškao, gledajući ih kako se muče oko zadimljenog trnja. Sad bi mi puška dobro došla: nju bih ili pravo u srce ili u smrđljivi, zagađeni, prokletaj zadnji deo; njega bih nahranio, pomilovao i rekao mu da ubuduće, bludničeći ne sme biti nervozan niti se sme ičega plašiti. Poba se za srnu. Ljudi su urlali, goned negok kroz dim i šumu. Antonio im opsova sve balkanske, pornografske bogove. Pas i kučka nestadoše u paprati iz koje je palacao plamen.

Na putu se pojavi kornjača. Anna Maria catolica, moja divna Romana sa Rodosa, reče gledajući je sa puno nežnosti. Otkud ti sad i gde su ti jagode, upita je gledajući kako ga promatra. Jašući te, pojeli su ti ih sa leđa tvoji šumski ljubavnici. Antonio Peduto oseti nešto kao ljubomoru, ili sa puta, mala nevaljalice... jer si bolesna, jer nešto kaplje iz tebe: to je grčko-albanska ili crnogorsko-italijanska goregora — tako bi rekao jadni moj Nicola Riva kog su sa jednim Crnogorcem uhvatili na mladog mazgi, a onda ih obijucij oterali u progonstvo, u Albaniju ili na ruski front. Gledana kroz suze, kornjača je bila tri puta veća; otpijao je i nežno joj šaputao: ne boj se, Anna Maria catolica, mala moja Aspazija ortodossa, to što kaplje iz tebe nije Rivin scolo, već jedna druga bolest, slatki sifilis. On zažele da je udari flašom; umesto toga Antonio otpi i primeti da se kornjača stade udaljavati. Odlazi, neverna moja luetičarko, i nastavi da se dalje jašeš sa šumskim lopovima i probisvetima. Ne pogrešivši pravac kornjača ode mirnim, ujednačenim korakom.

Slušajući srnu kako sve teže diše, on se seti gradića i mnogih njegovih žitelja. Pred očim mu izade dečak sa šakama; Antoniju se činilo da proslakove šake izrastaju u ogromne i kose skele koje od sunca i smradnog vetra zaklanjaju pola gradića. Njegova puška nicala je iz mulja kao žaba i približava se Salvatorevoj. Zatim je to bila jedna jedina puška sa bezbroj remenja i visoka stotinak metara. Ugljeni trup što se crneo ispod bajoneta nije znao čije je: Paoloneov, njegov ili nekog drugog čoveka. Dokle ćete dubriti, metafore moje, upita se a onda sam sebi odgovori: ubićete sopstveno zlo i poezija, ridi i bradati davo.

Da zajednička puška i dečakova skela ne bi i dalje rasle, Antonio iskapi bocu. Onda mu se nebo, zemlja i kupine okrenuše oko glave i on zažale da nije živ. Otvori oči i opet vide dečaka okrupnjalih kolena i lobanje kako prosi između svoje skele i Salvatoreovog oružja. Trže ruke iz trnovite loze i spazi da su mu šake pune kupina. Učini mu se da je sav u krvi; ne uplašio se ni smrđljivih buba što su silazile sa zgnječenih kupina i napadale mu lice i bradu. Sakama protirja pijane obrasce i umaza ih.

Stranost što se iz njegovog kupinjaka dobro videla, seljaci su gonili vojnike, posustale iza kolone. Nije znao da li ih žali ili ne, ali su ga seljaci podsećali na kupinje bube koje su mu, smrdeći, mliele ispod nosa i iza usiju. Dugo su mu ispred očiju proleiale stasite figure ljudi i žena naoružanih pored pušaka i mitraljeza i alatama sa njiva i polja. Dodite, predaću se čutke, šaputao je diviči im se. Poštujem vas jer znate šta je sloboda a šta ropstvo koje smo svuda posejali. Brzo k meni. Neću plakati, niti reći da smo krivi iako mi je to oduvek bilo jasno. Mirno ću sačekati metak u čelo ili udarac sekire koja će po ovim kupinama prostruti moji inficirani mozak. Neću iz nedara vaditi fotografije najdražih, ne zato što nikoga nemam, već što me stid od vas... inače, imam nekoliko porodica, petoro do šestoro vanbračne dece i mnogo ljudi koje volim. Stisnuću zube i sačekati da me rasčerečite.

I vi ćete me rastignuti, prošaputa i najezbi se. Moje čudovište, moje prokletstvo između nogu iščupacete i baciti psima. Rašinićete mi noge a onda me noževima i sekirama rasplutiti, pomisli i seti se da je samo to želeo da uradi svakoj ženi sa kojom je dosad spavao. Dodite, sjurite sa tih posnih strančina, reče stoji put otkad se zapleo u kupine, i bosim stopalima unakažite i smoždite moje lice. Vi koji niste krivi za ovu današnju sramotu, krivi i pornografiju, vi tvrdokrlci sa hiljadu kandži... stignite brzo i obristite moju knjigu u kojoj sam se, naričujući, na oba naša naroda bacao smradnim blatom. Strajte mi u grlo pregršt vaše zemlje, prezrelih kupina i paprati koja miriše na ove proklete bube, a onda mi stanite nogama za vrat. Priznajem da više ne zaslužujem da gazim zemlju, naročito ne vašu: jer sve ču sam se dotakao postalo je proklete. Misliću da li ude posipam suvim zlatom ja sam ih prijavio i mučio. Zašto sam sve beležio, upita se. Zla bi bilo manje da nije bilo mojih zapisa. A ova ko ništa neće biti zaboravljeno, a zlo će postati veći. Čuo je kako tutnji zemlja i kako se ljudska vika približava. Oči su mu bile zatvorene, a usne ispucale.

balada o loti

Negde sam video tu Lotu u odsjaju mog žutoč
čamovanja,

video je na zidu i na jednoj raskrsnici svoje sobe,
video je u jednom zalasku reke — (da ne bude tuge
u njenom smolastom srcu) — tek, video sam je
glavom u slapu zelenih godina umućenom, kako se
umivala

onim što trebalo je da joj kažem da celom svetu
postane cvetooka, a mojoj pesmi pesma sama.

Ali Lota, taj mali bol od neba, od leptira,
Lota ta gorka, ta zelena, Lota sunčanica,
s mesom finijim od kadije i srcem
od slonove kosti — ta Lota bezbrzihih godina
upalila se ko samo podne i zaboravila
da dogori, da prste svoje krluke drugom ne ostavlja,
da beti dan na svojoj sisi ugasi, zaboravila da ne
stavlja

vreteno sna u moju glavu, pa zemlju samu
ostavila u naslede mojim stopama žutim.

Od toga dana pohađam sve grčke doline i tamu
flora, pohađam košutnjake i bubama pod krila se
zavlaćim, od toga dana razumem samo govor
gora i tražim nešto imena svoga što nema.

Božidar TIMOTIJEVIĆ rođen 1932. u Beogradu. Radi kao novinar. Urednik je "Savremenika". Knjižne pesme: "Kvarlet" (u zajednici sa Brancom Jovanovićem, "Omlaslovom, Mijovićem i Prvo-ljubom Pejatovićem), 1954; "Veliki spavač", 1958; "Slovo ljubve", 1960; "Srebrno brdo", 1960; "Dan se rađa", 1963.

Izgledao je da pada u san, a šaputao je. Molim da mi se oprosti što sam na jedno mesto sakupio toliko prljavština i bede, i što sam se tako dugo i strasno bavio ljudskom nesrećom. Nisam mogao ni o čemu drugome da pišem sem o tome što ste pročitali. Ako vam bude smetala moja gorčina, ne sahranite me tamo gde se kopaju ljudi — za mene je, čini mi se, pšeće groblje. A najbolje bi bilo da pokušate da mi zaboravite čak i ime. Izvinjavam se u ime divizije "Venezia" i "Murge" koje se zajedno povlače... ako hoćete i u ime mog dobrog i pornografskog naroda, a u svakom slučaju u ime svih mojih dedova, vanbračnih sinova i kćeri... u ime ulice Dei Serpenti, nedaleko od Vatikana, gde su se proslavile generalova Romana jedna moja sestra i puno još devojaka koje sam, dok sam mlad i čist bio, voleo i trovao.

Antonio se zaboravi. Nije znao ni koje, ni gde se nalazi. Samo je čuo kako nečije srce udara svojim teškim oklopom o znojavu zemlju. Čije li je to srce, zapita a onda, padajući u gorak san, produži: srce što se kida ili je moje, ili je srmino, ili kornjačino.

Ali ko si ti, upita se i stisne prstima čelo. Ko to leži u kupinjoj zamci, i ko to čeka da mu sunce osmudi trepavice a zatim izgori očni vid. Kako ti je, ime, pijani i zalutali čoveče?

Mislím da se zovem Antonio Peduto, da sam star trideset i sedam ili sto i sedam godina, a sasvim sam siguran da sam učesnik svih ratova koje je Italija vodila i gubila kroz istoriju. Mene, večitom vojniku i ukrotitelju kornjača i zvezda, od danas je drugo ime Gruban; to divno crnogorsko ime podsećame me na Malica, a i sadržajno je. Dakle, Antonio-Gruban, već 38 godina star i, zahvaljujući Malicevoj zaštiti i pomoći, već general, admiral, nosilac svih medalja od kad se ljudi biju, prožduru i nagrađuju, preko dana član budućeg italijanskog Senata, a uveče viši seksualni savetnik u Via dei Serpenti, nedaleko od Vatikana.

Znao sam i kako izgledaš, reče Antonio čoveku zapletenom u kupine. Za svaki slučaj opiši se još jednom, i potruđi se da ne preteruješ. Peduto ponovo opipa svoje čelo i reče da je naborano. Obrve gube, izlomljene i podsećaju na plavu ptiču koja se strmu glavljue na kupine. Nos bogat, nekad rimski, ali od nedavnog namerno prelomljen, kako bi što više ličio na Grubanova. Usne nadražene i ostrih rubova. Brada takođe masno, gušća od kose i puna rđih kupina i rakiye. O proslavljenim brkovima da i ne govorimo. Grudi hrabre i isturene baš kao Maliceve. Srce nije skriveno kao kod mnogih ljudi: istrošeno je, ali se i u najtežim trenucima smeje, danas naročito, jer je prepuno Grubanovih udovica koje ne nose čak ni koliko mačke.

Opisom sam prilično zadovoljan, reče Peduto. Izgleda mi da sam još onaj stari Antonio, lovac dvo-noge divljači i pornografista čija jedina knjiga ostade na prašnjavom seoskom putu i bez pozlate.

Pucnjava i jaukanje su se udaljavali. Od topovskih eksplozija drhtale su zemlja i prezele kupine. Pomisli na ljude koji su, krvavi i zapenjeni, domalo pre jurili stranom i putem. Nema vas, moji lepi, moji dragi i smešni crnogorski vitezo! Ali produžite i ubijajte: jer Antonio Gruban Peduto već je poginuo. Kroz srce mu je od jutros prošlo oko hiljadu zrna, a gavrano i neke druge ružne ptičice već mu kljuju i raznose creva i džigericu.

Čovek iz kupina umalo se ne ugušio suzama. Sad stavi tačku reče on, a onima koji ne znaju šta to znači, kaži da je svemu došao kraj.

(Odlomak iz romana "Heroj na magarcu")